

Στη σελίδα αυτή παρουσιάζονται συνοπτικά οι διάφορες πηγές δικαίου στο Λουξεμβούργο.

Πηγές δικαίου

Οι διεθνείς πηγές δικαίου

Το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου δεσμεύεται από διεθνείς, πολυμερείς και διμερείς συνθήκες. Εκτός από τις υποχρεώσεις που επιβάλλουν οι δεσμεύσεις αυτές στο κράτος του Λουξεμβούργου όσον αφορά τις σχέσεις του με άλλα κράτη, ορισμένες από τις συνθήκες αυτές αποτελούν πηγή δικαιωμάτων και για τα άτομα (π.χ. οι πολίτες της ΕΕ μπορούν να επικαλούνται απευθείας το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας βάσει των ευρωπαϊκών συνθηκών).

Οι διεθνείς συμβάσεις

Πρόκειται για διεθνείς συνθήκες και συμφωνίες που έχουν συναφθεί μεταξύ του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου και άλλων κρατών. Σε αυτές συγκαταλέγονται, για παράδειγμα, η σύμβαση για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, η οποία υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, ή η συνθήκη Μπενελούξ, που υπογράφηκε στη Χάγη αντίστοιχα στις 3 Φεβρουαρίου 1958 και στις 17 Ιουνίου 2008 και η οποία δεσμεύει το Βέλγιο, τις Κάτω Χώρες και το Λουξεμβούργο.

Το ενωσιακό δίκαιο

Το ενωσιακό δίκαιο περιλαμβάνει τις ευρωπαϊκές συνθήκες καθώς και τους κανόνες του παράγωγου δικαίου, οι οποίοι περιλαμβάνονται στις πράξεις που θεσπίζουν τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης — τις οδηγίες, τις αποφάσεις, τους κανονισμούς, τις γνώμες και τις συστάσεις.

Οι εθνικές πηγές του δικαίου

Οι κανόνες συνταγματικής ισχύος

Το Σύνταγμα του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου εκδόθηκε στις 17 Οκτωβρίου 1868. Το συνταγματικό σύστημα που θεσπίστηκε το 1868 έχει πολλά κοινά γνωρίσματα με το σύστημα του βελγικού Συντάγματος του 1831. Αν και υπάρχουν πολλές διαφορές σε επιμέρους θέματα, όσον αφορά τις γενικές αρχές μπορεί κανείς να συμβουλευτεί χωρίς επιφύλαξη τα βελγικά εγχειρίδια συνταγματικού δικαίου. Παρά τις πολυάριθμες αναθεωρήσεις που έχουν λάβει χώρα από την έκδοσή του έως σήμερα, το ισχύον Σύνταγμα αντιστοιχεί ακόμη σε μεγάλο βαθμό στο κείμενο που εκδόθηκε το 1868.

Το λουξεμβουργιανό Σύνταγμα είναι αυστηρό Σύνταγμα, δηλαδή η αναθεώρησή του απαιτεί την τήρηση ειδικής διαδικασίας, πιο πολύπλοκης από τη συνήθη νομοθετική διαδικασία. Η αναθεώρηση του Συντάγματος απαιτεί δύο διαδοχικές ψηφοφορίες στο Κοινοβούλιο με πλειοψηφία τουλάχιστον των δύο τρίτων του συνολικού αριθμού των μελών του Κοινοβουλίου, ενώ δεν επιτρέπεται η ψήφος κατ' εξουσιοδότηση. Οι δύο ψηφοφορίες πρέπει να απέχουν μεταξύ τους τουλάχιστον τρεις μήνες.

Εάν μέσα στους δύο μήνες μετά την πρώτη ψηφοφορία το ζητήσουν πάνω από το ένα τέταρτο των μελών του Κοινοβουλίου ή περισσότεροι από είκοσι πέντε χιλιάδες εκλογείς, το κείμενο που εγκρίθηκε σε πρώτη ανάγνωση από το Κοινοβούλιο τίθεται σε δημοψήφισμα. Στην περίπτωση αυτή δεν διενεργείται δεύτερη ψηφοφορία και η αναθεώρηση εγκρίνεται μόνον εφόσον λάβει την πλειοψηφία των έγκυρων ψήφων.

Οι κανόνες νομοθετικής ισχύος

Ο νόμος ορίζεται ως ο κανόνας που ψηφίζεται από το Κοινοβούλιο και στη συνέχεια εκδίδεται από τον Μεγάλο Δούκα. Η λουξεμβουργιανή νομοθεσία καθορίζει κυρίως τις κατευθύνσεις του διοικητικού δικαίου, εκτός από τις περιπτώσεις που η ελευθερία της περιορίζεται από συνταγματικές διατάξεις ή κανόνες του διεθνούς δικαίου.

Οι κανόνες κανονιστικής ισχύος

Είναι προφανές ότι η νομοθεσία δεν μπορεί να ρυθμίσει όλα τα ζητήματα μέχρι την τελευταία λεπτομέρεια. Επιπλέον, η προσφυγή στη σχετικά πολύπλοκη νομοθετική διαδικασία δεν είναι πάντα πρόσφορη, για παράδειγμα όταν πρόκειται για την έκδοση νομοθεσίας σε έναν τομέα όπου οι ρυθμίσεις πρέπει να υφίστανται συχνές τροποποιήσεις.

Στην περίπτωση αυτή χρησιμοποιείται ο κανονισμός του Μεγάλου Δουκάτου, ο οποίος αποτελεί το μέσο εκτέλεσης του νόμου. Πράγματι, το λουξεμβουργιανό Σύνταγμα αναθέτει στον Μεγάλο Δούκα την αποστολή *«να εκδίδει τους κανονισμούς και τα διατάγματα που απαιτούνται για την εκτέλεση των νόμων»*.

Ποιες είναι, αν υπάρχουν, οι άλλες πηγές του δικαίου και ποια είναι η ισχύς τους;

Η νομολογία

Η ενσωμάτωση της νομολογίας στις πηγές του δικαίου δεν γίνεται χωρίς δυσκολίες. Στο λουξεμβουργιανό δίκαιο δεν υπάρχει ο «κανόνας του δικαστικού προηγούμενου» που ισχύει στα αγγλοσαξωνικά νομικά συστήματα, και οι δικαστές δεν δεσμεύονται γενικά από δικαστικές αποφάσεις που έχουν εκδοθεί σε άλλες υποθέσεις, ακόμη και αν αυτές είναι απόλυτα όμοιες. Επιπλέον, οι δικαστές δεν επιτρέπεται να αποφαίνονται μέσω γενικής διάταξης και συνεπώς η απόφασή τους πρέπει να περιορίζεται πάντα στη συγκεκριμένη υπόθεση η οποία έχει τεθεί υπό την κρίση τους.

Στην πράξη, ωστόσο, μια προηγούμενη απόφαση που έχει εκδοθεί σε όμοια υπόθεση έχει αναμφισβήτητη επίδραση σε μια υπόθεση. Επίσης, όταν ένα κείμενο επιδέχεται ερμηνεία, η εξουσία του δικαστή είναι αναμφίβολα σημαντικότερη, καθώς έχει τη δυνατότητα να διαμορφώσει το δίκαιο μέσω της ερμηνείας του.

Η διεθνής νομολογία

Το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου αναγνωρίζει την άμεση εξουσία πολλών διεθνών δικαστηρίων, μεταξύ των οποίων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου με έδρα το Στρασβούργο.

Η ευρωπαϊκή νομολογία

Σύμφωνα με το άρθρο 267 της ΣΛΕΕ, η νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι δεσμευτική για τα εθνικά δικαστήρια μέσω του μηχανισμού της προδικαστικής παραπομπής, ο οποίος επιτρέπει στους εθνικούς δικαστές να ζητήσουν από το Δικαστήριο, πριν αποφασίσουν, την επίλυση των προβλημάτων που θέτει η εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου, το οποίο μπορούν να επικαλεστούν οι ιδιώτες.

Η εθνική νομολογία

Κατά γενικό κανόνα, οι αποφάσεις που εκδίδονται στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις είναι δεσμευτικές μόνο για την υπόθεση που αφορούν: οι αποφάσεις αυτές είναι υποχρεωτικές για τους διαδίκους, αλλά δεν αλλάζουν τη δομή του δικαίου.

Αυτό ισχύει και για την πλειονότητα των αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων. Κατ' εξαίρεση, σε περίπτωση προσφυγής στο Διοικητικό Πρωτοδικείο (Tribunal administratif) ή το Διοικητικό Εφετείο (Cour administrative) κατά κανονιστικής πράξης, η απόφαση του δικαστηρίου έχει γενική ισχύ και δημοσιεύεται στη «Mémorial», την Επίσημη Εφημερίδα του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου.

Οι αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου έχουν επίσης γενική ισχύ και δημοσιεύονται στη «Mémorial».

Οι γενικές αρχές του δικαίου

Μεταξύ των κανόνων που προκύπτουν από τη νομολογία, πρέπει να επισημανθεί ιδίως η κατηγορία των γενικών αρχών του δικαίου, οι οποίες ορίζονται ως «υποχρεωτικοί κανόνες δικαίου για τη διοίκηση, η ύπαρξη των οποίων επιβεβαιώνεται νομολογιακώς από τον δικαστή».

Η ιεραρχία των κανόνων

Στο εσωτερικό δίκαιο οι πηγές του δικαίου είναι ιεραρχημένες. Το Σύνταγμα είναι η ανώτερη πηγή δικαίου και ακολουθούν οι νόμοι και οι κανονισμοί.

Όταν δεν υπάρχουν σχετικές συνταγματικές διατάξεις, η θέση του λουξεμβουργιανού δικαίου σχετικά με τις σχέσεις μεταξύ του διεθνούς δικαίου και του εσωτερικού δικαίου βασίζεται αποκλειστικά στη νομολογία.

Η λουξεμβουργιανή νομολογία στο θέμα αυτό αναπτύχθηκε από τις αρχές της δεκαετίας του 1950, όταν πρώτα το Ακυρωτικό Δικαστήριο (Cour de cassation) και κατόπιν το Συμβούλιο της Επικρατείας (Conseil d'Etat) έθεσαν τέλος στη θέση που υποστηριζόταν έως τότε, η οποία ήταν ότι ένας δικαστής ήταν αδύνατον να ελέγξει τη συμμόρφωση των νόμων με τις διεθνείς συνθήκες λόγω του διαχωρισμού των εξουσιών.

Σύμφωνα με την απόφαση αναφοράς του Συμβουλίου της Επικρατείας του 1951, «μια διεθνής συνθήκη που ενσωματώθηκε στο εσωτερικό δίκαιο με κυρωτικό νόμο αποτελεί νόμο υπέρτερης ισχύος, του οποίου η προέλευση είναι σημαντικότερη από τη βούληση ενός εσωτερικού οργάνου. Συνεπώς, σε περίπτωση σύγκρουσης μεταξύ των διατάξεων μιας διεθνούς συνθήκης και εκείνων ενός μεταγενέστερου εθνικού νόμου, το διεθνές δίκαιο υπερέχει του εθνικού δικαίου» (Συμβούλιο της Επικρατείας, 28 Ιουλίου 1951, Pas. lux. t. XV, σ. 263).

Η διατύπωση της απόφασης αυτής είναι προφανώς πολύ ευρεία, δεδομένου ότι επιβεβαιώνει χωρίς καμία επιφύλαξη ότι ο διεθνής κανόνας κατισχύει της βούλησης οποιουδήποτε εσωτερικού οργάνου. Ωστόσο, τα λουξεμβουργιανά δικαστήρια δεν αποφάνθηκαν ποτέ ρητά υπέρ της υπεροχής των διεθνών κανόνων έναντι του Συντάγματος.

Αντιθέτως, σημειώνεται ότι κατά την αναθεώρηση του 1956 η Συντακτική Συνέλευση απέρριψε ρητά το κυβερνητικό σχέδιο που όριζε ότι «Οι κανόνες του διεθνούς δικαίου αποτελούν μέρος της εθνικής έννομης τάξης. Υπερέχουν των νόμων και όλων των άλλων εθνικών διατάξεων». Στα σχόλια των άρθρων προσδιοριζόταν σαφώς ότι αυτή η τελευταία διατύπωση θα περιλάμβανε και τις συνταγματικές διατάξεις.

Εντούτοις, το Συμβούλιο της Επικρατείας αποδέχθηκε σιωπηρά την εν λόγω υπεροχή σε γνώμη της 26ης Μαΐου 1992 σχετικά με το σχέδιο νόμου για την κύρωση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Στη γνώμη αυτή αναφέρεται ότι «πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι, σύμφωνα με τον κανόνα της ιεραρχίας των νομικών κανόνων, το διεθνές δίκαιο υπερέχει έναντι του εθνικού δικαίου και ότι, σε περίπτωση σύγκρουσης, τα δικαστήρια απορρίπτουν το εσωτερικό δίκαιο και εφαρμόζουν τη Συνθήκη. Δεδομένου ότι δεν πρέπει να υπάρχει αντίθεση μεταξύ του εθνικού μας και του διεθνούς δικαίου, το Συμβούλιο της Επικρατείας ζητεί επιμόνως να γίνει εγκαίρως η αναγκαία αναθεώρηση του Συντάγματος ώστε να αποφευχθεί μια τέτοια κατάσταση ασυμβατότητας». Το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου φαίνεται συνεπώς ότι ακολουθεί σαφή διεθνιστική πορεία.

Αυτή η κατάσταση αποτελεί αναμφίβολα τεχνική συνέπεια της απουσίας ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων στο Λουξεμβούργο. Το Συνταγματικό Δικαστήριο ελέγχει τη συμμόρφωση των νόμων προς το Σύνταγμα, αλλά δεν είναι δυνατή η προσφυγή σε αυτό για ένα ζήτημα που αφορά τη συμμόρφωση προς το Σύνταγμα ενός νόμου για την κύρωση διεθνούς συνθήκης.

Στη λουξεμβουργιανή έννομη τάξη το Συνταγματικό Δικαστήριο μπορεί να κηρύξει αντισυνταγματικούς τους νόμους που είναι αντίθετοι με το Σύνταγμα. Η προσφυγή στο εν λόγω δικαστήριο από ένα λουξεμβουργιανό πολιτικό ή διοικητικό δικαστήριο είναι δυνατή όταν, στο πλαίσιο διαδικασίας ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, εγείρεται το ζήτημα της συνταγματικότητας. Δεν είναι δυνατή η άμεση προσφυγή.

Είναι επίσης δυνατή η προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου, με δυνατότητα άσκησης έφεσης στο Διοικητικό Εφετείο, για την ακύρωση παράνομων κανονιστικών πράξεων. Η προσφυγή αυτή είναι ωστόσο παραδεκτή μόνον εντός προθεσμίας τριών μηνών από τη δημοσίευση του κανονισμού. Εάν, μετά την παρέλευση της προθεσμίας αυτής, η νομιμότητα μιας κανονιστικής πράξης συζητηθεί ενώπιον πολιτικού ή διοικητικού δικαστηρίου, το δικαστήριο αυτό διατηρεί τη δυνατότητα να απορρίψει το κανονιστικό κείμενο και να εφαρμόσει τον νόμο, αλλά, σε αντίθεση με την άμεση προσφυγή που είναι δυνατή κατά τη διάρκεια των τριών μηνών μετά τη δημοσίευση, η απόφαση αυτή δεν έχει γενική ισχύ.

Διαδικασίες βάσει των οποίων τίθενται σε ισχύ στην εθνική επικράτεια οι κανόνες που περιέχονται στις υπερεθνικές πράξεις

Οι διεθνείς συμβάσεις

Η διάταξη του λουξεμβουργιανού Συντάγματος που αφορά τη διαδικασία κύρωσης των διεθνών συνθηκών είναι ιδιαίτερα σύντομη, αφού ορίζει απλώς ότι «οι διεθνείς συνθήκες δεν παράγουν αποτελέσματα έως ότου κυρωθούν με νόμο και δημοσιευθούν κατά τον τρόπο που προβλέπεται για τη δημοσίευση των νόμων».

Το Μεγάλο Δουκάτο είναι χώρα που ακολουθεί το μονιστικό σύστημα. Με άλλα λόγια, η συνθήκη αυτή καθεαυτή εφαρμόζεται όπως ακριβώς ένας εσωτερικός κανόνας του Μεγάλου Δουκάτου, χωρίς να απαιτείται η μεταφορά της με τη μία ή την άλλη μορφή.

Ως εκ τούτου, το περιεχόμενο του κυρωτικού νόμου είναι πολύ σύντομο και περιορίζεται γενικά σε ένα μόνο άρθρο σύμφωνα με το οποίο μια συνθήκη «κυρώνεται». Ο νόμος αυτός δεν έχει ρυθμιστικό περιεχόμενο. Ο κυρωτικός νόμος εγκρίνει, αλλά δεν μεταφέρει ο μοναδικός του σκοπός είναι να επιτρέψει στην κυβέρνηση να προβεί στην κύρωση της συνθήκης.

Ο νόμος αυτός ψηφίζεται από το Κοινοβούλιο σύμφωνα με τη συνήθη διαδικασία. Ως συνήθως, στην ψηφοφορία απαιτείται απόλυτη πλειοψηφία, εκτός εάν η συνθήκη περιλαμβάνει μεταβίβαση εξουσιών (βλ. παρακάτω). Μετά την αναθεώρηση του 1956, το λουξεμβουργιανό Σύνταγμα περιέχει ρητή διάταξη που επιτρέπει να πραγματοποιούνται μέσω συνθήκης μεταβιβάσεις αρμοδιοτήτων σε διεθνείς οργανισμούς. Το άρθρο 49bis του Συντάγματος ορίζει ότι «η άσκηση των αρμοδιοτήτων που ανατίθενται από το Σύνταγμα στη νομοθετική, στην εκτελεστική και στη δικαστική εξουσία μπορεί να μεταβιβαστεί προσωρινά μέσω συνθήκης σε οργανισμούς διεθνούς δικαίου». Ωστόσο, το άρθρο 37 δεύτερο εδάφιο του Συντάγματος προβλέπει ότι οι συνθήκες αυτού του τύπου πρέπει να κυρωθούν από το Κοινοβούλιο με σημαντικά ενισχυμένη πλειοψηφία.

Εκτός εάν αυτό προβλέπεται ρητά, η ψήφιση ενός κυρωτικού νόμου δεν έχει ως αποτέλεσμα την έναρξη ισχύος μιας συνθήκης στην εσωτερική έννομη τάξη του Λουξεμβούργου. Ο κυρωτικός νόμος αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την έναρξη ισχύος της διεθνούς συνθήκης, αλλά αυτή θα πραγματοποιηθεί μόνο μετά την κύρωση. Στο Λουξεμβούργο θεωρείται ότι, ακόμη και μετά την έγκριση από το Κοινοβούλιο, η εκτελεστική εξουσία έχει απόλυτη διακριτική ευχέρεια ως προς την κύρωση του κειμένου και ότι η άσκηση της εξουσίας αυτής δεν υπόκειται σε κανένα δικαστικό έλεγχο.

Η έναρξη ισχύος μιας συνθήκης στο εσωτερικό δίκαιο υπόκειται γενικά σε τρεις όρους. Πρέπει 1) το Μεγάλο Δουκάτο να έχει κυρώσει τη συνθήκη, 2) η συνθήκη να ισχύει σε διεθνές επίπεδο και 3) το κείμενο της συνθήκης να έχει δημοσιευθεί ολόκληρο στη «Mémorial» του Λουξεμβούργου όπως ακριβώς δημοσιεύεται ένας νόμος.

Πρέπει να τονιστεί ότι η δημοσίευση της συνθήκης (την οποία επιβάλλει το άρθρο 37 του Συντάγματος) αποτελεί ξεχωριστή απαίτηση από την απαίτηση της δημοσίευσης του κυρωτικού νόμου. Είναι αλήθεια ότι στις περισσότερες περιπτώσεις οι δύο απαιτήσεις πληρούνται ταυτόχρονα, δηλαδή το κείμενο της

συνθήκης δημοσιεύεται στη «Mémorial» αμέσως μετά το κείμενο του νόμου. Ωστόσο, οι δύο πράξεις δεν πρέπει να συγχέονται και η δημοσίευσή τους μπορεί να είναι ξεχωριστή, καθώς η συνθήκη δεν αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του κυρωτικού νόμου.

Οι ενωσιακοί κανόνες

Το λουξεμβουργιανό Σύνταγμα δεν περιέχει καμία ειδική διάταξη σχετικά με τη μεταφορά του ευρωπαϊκού παράγωγου δικαίου στην εσωτερική έννομη τάξη του Λουξεμβούργου.

Η κανονική πράξη για την εφαρμογή των ευρωπαϊκών οδηγιών είναι ο νόμος που εγκρίνεται με τη συνήθη πλειοψηφία από το κοινοβούλιο.

Ενώ η αρχή που εφαρμόζεται είναι ότι οι ευρωπαϊκές οδηγίες πρέπει να μεταφέρονται κανονικά στο λουξεμβουργιανό δίκαιο μέσω νόμου, δεν απαιτείται η χρήση της επίσημης νομοθεσίας όταν η οδηγία αφορά ένα θέμα το οποίο ρυθμίζεται ήδη από συμβατό λουξεμβουργιανό νόμο. Στην περίπτωση αυτή η μεταφορά μπορεί να γίνει μέσω κανονισμού του Μεγάλου Δουκάτου βάσει της γενικής αρμοδιότητας εκτέλεσης της νομοθεσίας που παρέχουν στην κυβέρνηση τα άρθρα 33 και 36 του Συντάγματος. Συνεπώς, ο Μεγάλος Δούκας εκτελεί *τυπικά* το λουξεμβουργιανό δίκαιο, ακόμη και εάν το περιεχόμενο του κανονισμού βασίζεται στην πραγματικότητα στην ευρωπαϊκή οδηγία.

Η χρήση της νομοθετικής οδού μπορεί επίσης να αποφευχθεί όταν το θέμα που εναρμονίζει η οδηγία καλύπτεται ήδη από εξουσιοδοτικό νόμο με τον οποίο το Κοινοβούλιο παρέχει στην κυβέρνηση την εξουσία να ρυθμίζει με απλούς κανονισμούς θέματα τα οποία κανονικά ρυθμίζονται διά του νόμου.

Οι εν λόγω «εξουσιοδοτικοί νόμοι» εκδίδονται κάθε χρόνο από το Κοινοβούλιο από το 1915 και μετά, και η κυβέρνηση έχει έτσι εκτεταμένες εξουσίες όσον αφορά την έκδοση κανονιστικών πράξεων στους τομείς της οικονομίας και των δημοσιονομικών, οι οποίες, ακόμη και χωρίς ρητή αναφορά στην Ευρώπη, θα της είχαν επιτρέψει αναμφίβολα να μεταφέρει επίσης πολλές ευρωπαϊκές οδηγίες.

Η μεταφορά των ευρωπαϊκών οδηγιών ρυθμίζεται ωστόσο σήμερα με ειδικό εξουσιοδοτικό νόμο της 9ης Αυγούστου 1971, που τροποποιήθηκε με νόμο της 8ης Δεκεμβρίου 1980, του οποίου ο στόχος περιορίζεται στο να εξουσιοδοτήσει στην κυβέρνηση ώστε να εκτελεί και να επικυρώνει τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον οικονομικό, τεχνικό, γεωργικό, δασικό και κοινωνικό τομέα καθώς και στον τομέα των μεταφορών. Κατά παρέκκλιση από τη συνήθη κανονιστική διαδικασία, για τους εν λόγω κανονισμούς πρέπει να έχει δώσει τη συγκατάθεσή της η αντίστοιχη κοινοβουλευτική επιτροπή.

Η διαδικασία έκδοσης των κανονισμών του Μεγάλου Δουκάτου χαρακτηρίζεται, όπως και η νομοθετική διαδικασία, από την υποχρέωση της κυβέρνησης να υποβάλλει το σχέδιο κειμένου στο Συμβούλιο της Επικρατείας και στα επαγγελματικά επιμελητήρια προς γνωμοδότηση. Ωστόσο, σε αντίθεση με τη νομοθετική διαδικασία, η κανονιστική διαδικασία επιτρέπει στην κυβέρνηση να αποφεύγει αυτές τις διαβουλευσεις χαρακτηρίζοντας επείγουσα την έκδοση του προτεινόμενου μέτρου. Ωστόσο, η κυβέρνηση δεν έχει αυτή την τελευταία επιλογή στην περίπτωση που σκοπεύει να μεταφέρει μια ευρωπαϊκή οδηγία μέσω κανονισμού του Μεγάλου Δουκάτου. Πράγματι, ο νόμος της 9ης Αυγούστου 1971 συμπληρώνει τη συνήθη κανονιστική διαδικασία με την απαίτηση, αφενός, για υποχρεωτική γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας και, αφετέρου, για συγκατάθεση της αντίστοιχης κοινοβουλευτικής επιτροπής. Και στις δύο περιπτώσεις το κείμενο του κανονισμού εγκρίνεται από το Υπουργικό Συμβούλιο και, στη συνέχεια, υπογράφεται από τον αρμόδιο υπουργό και υποβάλλεται στο Μεγάλο Δούκα προς έκδοση. Ο κανονισμός αρχίζει να ισχύει μετά τη δημοσίευσή του στη «Mémorial».

Διαδικασίες βάσει των οποίων τίθενται σε ισχύ οι εθνικοί κανόνες δικαίου

Στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου οι νόμοι και οι κανονισμοί τίθενται σε ισχύ μόνο μετά τη δημοσίευσή τους στη «Mémorial», την *Επίσημη Εφημερίδα του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου*.

Αρχές με αρμοδιότητα να θεσπίζουν κανόνες δικαίου

Οι διεθνείς κανόνες

Το λουξεμβουργιανό Σύνταγμα ορίζει ότι «Ο Μεγάλος Δούκας συνάπτει τις συνθήκες». Προσθέτει ωστόσο ότι «οι συνθήκες δεν παράγουν αποτελέσματα έως ότου κυρωθούν με νόμο και δημοσιευθούν κατά τον τρόπο που προβλέπεται για τη δημοσίευση των νόμων».

Επισημαίνεται ότι η κύρωση απαιτείται για όλες τις διεθνείς συνθήκες, ανεξάρτητα από το αντικείμενό τους, και ότι η κύρωση αυτή πρέπει να γίνει με νόμο. Αυτή η τελευταία διευκρίνιση ενσωματώθηκε το 1956 με ρητό αίτημα του Συμβουλίου της Επικρατείας, το οποίο εκτιμούσε ότι «η συγκατάθεση αυτή συνδέεται με τη νομοθετική διαδικασία, επειδή το Σύνταγμα προβλέπει μόνο αυτή τη μοναδική διαδικασία, η οποία εφαρμόζεται σε όλες τις εκφράσεις βούλησης του Κοινοβουλίου, ανεξάρτητα από το θέμα».

Οι εθνικοί κανόνες

Στο νομοθετικό σύστημα του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, η **νομοθετική πρωτοβουλία** μπορεί να προέλθει από το **Κοινοβούλιο** ή από την **κυβέρνηση**.

Το δικαίωμα πρωτοβουλίας της κυβέρνησης αποκαλείται «κυβερνητική πρωτοβουλία» και ασκείται με την υποβολή **«σχεδίων νόμου»**.

Το δικαίωμα πρωτοβουλίας του Κοινοβουλίου αποκαλείται «κοινοβουλευτική πρωτοβουλία» και ασκείται με την υποβολή **«προτάσεων νόμου»**.

Στη συνέχεια, γι' αυτά τα σχέδια ή προτάσεις νόμου, ζητείται η γνώμη των διάφορων ενδιαφερόμενων φορέων (επαγγελματικά επιμελητήρια), αλλά κυρίως η γνώμη του **Συμβουλίου της Επικρατείας**. Αφού ληφθεί η γνώμη του Συμβουλίου της Επικρατείας, το σχέδιο ή η πρόταση νόμου επιστρέφει στο Κοινοβούλιο.

Διαδικασία θέσπισης αυτών των κανόνων δικαίου

Οι νόμοι

Το λουξεμβουργιανό Κοινοβούλιο έχει ένα μόνο Σώμα.

Για να μειωθούν οι κίνδυνοι βεβιασμένων ενεργειών που ενέχει ένα σύστημα με ένα μόνο Σώμα, το λουξεμβουργιανό Σύνταγμα προβλέπει ότι κάθε σχέδιο νόμου πρέπει κατ' αρχήν να υποβάλλεται σε δύο ψηφοφορίες οι οποίες να απέχουν μεταξύ τους τουλάχιστον τρεις μήνες.

Το Σύνταγμα προβλέπει ωστόσο ότι η απαίτηση της δεύτερης ψηφοφορίας (που αναφέρεται ως «δεύτερη συνταγματική ψηφοφορία») μπορεί να παραλειφθεί «εάν το Κοινοβούλιο, σε συμφωνία με το Συμβούλιο της Επικρατείας και σε δημόσια συνεδρίαση, αποφασίσει διαφορετικά».

Το Συμβούλιο της Επικρατείας διαδραματίζει στην περίπτωση αυτή έναν πολύ πρωτότυπο ρόλο, παρόμοιο με εκείνο των δεύτερων νομοθετικών σωμάτων σε άλλα κράτη (και ιδίως με τον ρόλο που διαδραματίζει η Βουλή των Λόρδων στην Αγγλία). Παρεμβαίνει για πρώτη φορά πριν από τις κοινοβουλευτικές συζητήσεις. Το Σύνταγμα απαιτεί τη γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας για κάθε σχέδιο ή πρόταση νόμου. Το Συμβούλιο της Επικρατείας παρεμβαίνει κατόπιν για δεύτερη φορά μετά την πρώτη ψηφοφορία του Κοινοβουλίου για να αποφασίσει, σε δημόσια συνεδρίαση, αν θα εγκρίνει ή όχι την απαλλαγή από τη δεύτερη ψηφοφορία.

Στην πράξη, για τη μεγάλη πλειοψηφία των νόμων εγκρίνεται απαλλαγή από τη δεύτερη ψηφοφορία. Το Συμβούλιο της Επικρατείας εφαρμόζει πολιτική σύμφωνα με την οποία η απαλλαγή εγκρίνεται σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις, εκτός από τις πιο σοβαρές. Πιθανά εμπόδια για την απαλλαγή αίρονται συνήθως κατά τη διάρκεια της προκαταρκτικής διαδικασίας.

Πρέπει επίσης να τονιστεί ότι η εξουσία που διαθέτει το Συμβούλιο της Επικρατείας δεν συνιστά πραγματικό δικαίωμα αρνησικυρίας. Εξάλλου, ένα τέτοιο δικαίωμα θα συμβιβαζόταν δύσκολα με το γεγονός ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας είναι μη εκλεγμένο όργανο, καθώς τα μέλη του διορίζονται από τον Μεγάλο Δούκα. Σε περίπτωση κενής θέσης, οι αντικαταστάτες διορίζονται εκ περιτροπής —ο πρώτος από τον ίδιο τον Μεγάλο Δούκα, ο δεύτερος από κατάλογο τριών υποψηφίων που προτείνει το Κοινοβούλιο και ο τρίτος από κατάλογο τριών υποψηφίων που προτείνει το Συμβούλιο της Επικρατείας. Το Συμβούλιο της Επικρατείας μπορεί μόνο να καθυστερήσει την ψήφιση ενός νόμου κατά δύο μήνες, ώστε να δοθεί επιπλέον χρόνος εξέτασης στον νομοθέτη.

Ο Μεγάλος Δούκας παρεμβαίνει όχι μόνο στην αρχή της νομοθετικής διαδικασίας (για τα σχέδια νόμου), αλλά και μετά την οριστική ψήφιση του κειμένου του νόμου από το Κοινοβούλιο. Το Σύνταγμα του Λουξεμβούργου προβλέπει ότι «*Ο Μέγας Δούκας εκδίδει τους νόμους εντός τριών μηνών από την ψήφισή τους από το Κοινοβούλιο*».

Οι κανονισμοί του Μεγάλου Δούκα

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του νόμου της 12ης Ιουλίου 1996 για τη μεταρρύθμιση του Συμβουλίου της Επικρατείας, κανένα **σχέδιο κανονισμού** που εκδίδεται για την εκτέλεση των νόμων και των συνθηκών δεν μπορεί να υποβληθεί στον Μεγάλο Δούκα πριν από την έκδοση **γνώμης** από το **Συμβούλιο της Επικρατείας**.

Εντούτοις, η κυβέρνηση μπορεί να παρεκκλίνει από αυτόν τον γενικό κανόνα σε επείγουσες περιστάσεις (το επείγον εκτιμάται από τον Μεγάλο Δούκα βάσει δεόντως αιτιολογημένης έκθεσης του αρμόδιου υπουργού) και να μη ζητήσει τη γνώμη του ανώτατου αυτού οργάνου. Η προσφυγή σε αυτή τη **διαδικασία επείγοντος**, ωστόσο, περιορίζεται σε εξαιρετικές μόνο περιπτώσεις.

Εξάλλου, αν ένας νόμος απαιτεί ρητώς γνώμη του Συμβουλίου της Επικρατείας για τους κανονισμούς που εκδίδονται για την εκτέλεσή του, η διαδικασία επείγοντος δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε καμία περίπτωση. Το ίδιο ισχύει και για τις τροποποιήσεις σχεδίου κανονισμού για το οποίο έχει ήδη εκδοθεί πρώτη γνώμη του ανώτατου αυτού οργάνου.

Όπως και στην περίπτωση των νόμων, η γνώμη του Συμβουλίου της Επικρατείας για τα σχέδια κανονισμού εκδίδεται υπό μορφή **απολογημένης έκθεσης** η οποία περιλαμβάνει γενικές εκτιμήσεις, εξέταση του κειμένου του σχεδίου και, ανάλογα με την περίπτωση, εναλλακτικό σχέδιο.

Το Συμβούλιο της Επικρατείας εξετάζει την ουσία και τον τύπο των σχεδίων κανονισμού, καθώς και τη συμβατότητα του κανονισμού με υπέρτερης ισχύος κανόνες δικαίου.

Οι νομικές βάσεις δεδομένων

Ο ιστότοπος **Légilux** είναι η νομική δικτυακή πύλη της κυβέρνησης του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου.

Επιτρέπει την πρόσβαση στη λουξεμβουργιανή νομοθεσία, είτε υπό τη μορφή απλών κειμένων όπως δημοσιεύονται στο τεύχος Α της «Mémorial», είτε υπό τη μορφή κωδικοποιημένων κειμένων, τα οποία περιλαμβάνονται κατά μεγάλο μέρος στους κώδικες και στις συλλογές νομοθεσίας.

Ο ιστότοπος υποδιαιρείται σε τρεις κύριους τομείς:

Ο **νομοθετικός τομέας** περιλαμβάνει τις δημοσιεύσεις που αφορούν τη νομοθεσία του Λουξεμβούργου, διάφορες άλλες δημοσιεύσεις, καθώς και κωδικοποιημένα κείμενα.

Ο **διοικητικός τομέας** περιλαμβάνει τις λεγόμενες «διοικητικές» δημοσιεύσεις. Πρόκειται κυρίως για τις συλλογές του τεύχους Β της «Mémorial», καθώς και για το επίσημο ευρετήριο διοίκησης και νομοθεσίας (Annuaire Officiel d'Administration et de Législation).

Ο **τομέας εταιρειών και σωματείων**, το τεύχος C της «Mémorial», έχει αντικατασταθεί από την 1η Ιουνίου 2016 από κατάλογο των δημοσιεύσεων ο οποίος διατίθεται στον ιστότοπο του **μητρώου εμπορίου και εταιρειών** (Registre de commerce et des Sociétés – RCS). Τα αρχεία του τεύχους C της «Mémorial», από το 1996 έως το τελευταίο τεύχος το οποίο δημοσιεύτηκε στις 27 Ιουλίου 2016, θα παραμείνουν προσβάσιμα στον **τομέα εταιρειών και σωματείων**.

Η πρόσβαση στις βάσεις δεδομένων είναι δωρεάν;

Ναι, η πρόσβαση στις βάσεις δεδομένων παρέχεται **δωρεάν**.

Σχετικοί σύνδεσμοι

Ιστότοπος Légilux

Συμβούλιο της Επικρατείας

Κοινοβούλιο

Κυβέρνηση

Υπουργείο Δικαιοσύνης

Τελευταία επικαιροποίηση: 17/07/2020

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.